

מסורת הש"ס

(א) [נראה מיותר:] (ג) מכאן שיך לשל סוף העמוד, (ג) [ניטין יב:], (ד) [ש"כ שיך לעמוד הקודם], (ה) [מכאן חזר לרש העמוד], (ו) [דף מב:], (ז) [דף מ:],



הגהות הב"ח

(א) גמ' דרבי שמעון בן אליקים. י"ב סוף דף מב ע"ב: (ב) רש"י ד"ה אפילו עומד גמי לא: (ג) ד"ה ואין נוטלין שכר על העמידה וכו' שכר על העמידה וכו' שם המבקר מודיר היה שוכרו ומהנהו: (ד) ד"ה על העמידה וכו' דך על העמידה וכו' דך הוא המנהג בכל מקום: (ה) ד"ה ואיצט"י אימא הד"א עס ד"ה גזירה וכו' הכא גמי גזירה שמיא ישהא וכו' אגב דאכיל שיהי תמן אצ"ג דקאי אבל הכא דלא אכל לא שוה תוית רקאי לא מצאתי יותר מזה הלשון ודחו לשון אדור למחורותא כ"ל ומינות משום שמה ומינות אמר ליה נמחק: (ו) ד"ה אפי' עומד גמי דא: (ז) ד"ה מאי פסקא וכו' על העמידה הס"ד ואח"כ מ"ה ואב"א היינו טעמא וכו' גבי שביעית הס"ד ואח"כ מ"ה גזירה שמה ומינות חסר כאן שהי עומד ואוכל נמחק: (ח) בא"ד דלילו תס לא גזרינן בעמידה אלא משום שהרי עומד ואוכל אכל דלא מטיא: (ט) לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולהכי מותר בעמידה כ"ל ומינות ושאיין נוטלין שכר על העמידה על המבקר הא אפשר בעמידה מבקר בעמידה דמהא לא אדריה שאיין נוטלין שכר על העמידה אכל בישיבה אדריה הס"ד: (י) ד"ה חלה בנו של מדיר וכו' שפיר היינו:

רש"י

במאי עסקינן. נכנס לבקרו: **אפילו יושב גמי**. יהא מותר שהרי נכסי חולה אין אסורין על המבקר ומותר ליהנות משלו: **אי בשנכסי כו'**. ולהכי אינו יושב בישיבה שלא יהנה משלו: **אפי' עומד** **(ו)** לא. דהנאה

היא לו שנהנה: **ובמקום שנוטלין שכר על הישיבה**. שכר שהולך לבקר איתו: **ואין נוטלין** **(ז)** על העמידה.

ולהכי אינו יושב שאם היה יושב שם המבקר בחנם מותר היה לו שכרו ומהנהו אם לא יטול שכר אכל עומד הואיל ואין נוטלין שכר על העמידה מותר: **מאי פסקא**. דעל זה נוטלין שכר ולא על זה: **על העמידה לא בעי למשקל**. דעראי הוא דך הוא **(ח)** בכל מקום ולהכי עומד אכל לא יושב **דכיון דליכא שכר** [על העמידה] לא מהני ליה כלל: **ואיצטית אימא**. לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ואפילו במקום שאין נוטלין שכר על הישיבה. ודקאמרת אפי' יושב גמי כדקאמר רבי שמעון בן אליקים לקמן **(דף מב:)** לענין שביעית **(ט)**: **גזירה שמה ישהא בעמידה הכא גמי שמה ישהא בישיבה**. ושהייא דישיבה ודאי הנאה היא לחולה ולהכי לא ישב עמו. ואי קשיא אפילו עומד גמי לא גזירה שמה ישהא בעמידה הא לא קשיא דהתם כיון דאכל מפירי דשדה איכא למימר דלמא אגב דאכיל שיהי תמן אצ"ג דקאי והכא דלא אכל משום הכי קאי: (לא מלמא יותר מזה הלשון וחוה אמר ליה): **ט למנחותא**. לעבודתו. והואיל וקו"ל^א יכול הרב לומר לעבד

עשה עמי ואני זך אינה הנאה למודר אם זה מפרנס עצדיו: **לפטומא עצידא**. דטהורה לשחיטה וטמאה לעובד כוכבים: **המודר הנאה מחבירו נכנס לבקרו עומד אכל לא יושב**. כדמפרש לקמן **(ז)**: **ט אפילו יושב גמי**. להוי דהא מבקר מותר בנכסי חולה: **אפילו עומד** **(ז)**. דהא אסור דדריסת הרגל: **לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה**. ומשום הכי עומד אכל לא יושב כדמפרש בגמרא: **במקום שנוטלין שכר על הישיבה**. דהיושב לפני החולה משתכר פורתא משום דקעביד ליה לוותא בעלמא והלכך בישיבה אסור משום דקא מהני ליה ההוא אגרא דניתיב לאיניש אחרניא דיתיב קמיה: **אכל בעמידה דמוסר**. משום דלא קמהני ליה ולא מידי דהא לא עביד למיתב אגרא אעמידה: **מאי פסקא**. הא קמ"ל אצ"ג דאיכא דוכתא שנוטלין שכר על הישיבה נוטלין אכל לא על העמידה **(ז)**. והיינו טעמא דבעמידה מותר אכל לא בישיבה כדאמר ר"ש בן אליקים בשליה פירקין^י גבי שביעית: (חס"ר כא"ן) **שהרי עומד ואוכל**. גזירה שמה ישהא בישיבה מרובה והוי הנאה חולה. וא"ת נגזור בעמידה כי היכי דגזרינן התם בעמידה הא לא קשה דאילו התם **(י)** גזרי' בעמידה אכל הכא דלא מטיא ליה הנאה בעמידה ליכא למיגזר שמה ירבה בעמידה אכל לא בישיבה שנוט לו לה לישב גזירה שמה ישהא בישיבה: **לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר**. **(י)** וכשאין נוטלין שכר על העמידה ולהכי מותר בעמידה דהא לאו מן חיותיה נדר כדאמר לקמן^י כל המבקר את החולה גורם לו נסיהא ואהכי מותר: **הא אפשר בעמידה**. מבקר בעמידה דמהא לא אדריה **(י)** אכל בישיבה אדריה: **חלה הוא**. המדיר מותר לבקרו: **חלה בנו** **(י)** מודר שואלו בשוק על עסקי בנו: **היינו דשני בין הוא לבנו**. דאילו בשחלה הוא מותר ליכנס לשם דהא לא אדריה מן חיותיה אכל כשחלה בנו אינו נכנס לבקרו דהא ליכא חיותא דמדיר: **אלא לשמואל דאמר כו' מאי שאל הוא**. דמותר ומ"ש בנו דאסור הא בעמידה ליכא הנאה כלל אלא ודאי בנכסי חולה אסורין על המבקר

מיירי וכדעולא וקשיא לשמואל: **אמר לך שמואל כו' וצרייפא**. מודינא דהכי הוא כדמוקי לה עולא בשנכסי חולה אסורין על המבקר איתו דלא אדריה מן חיותיה אכל כשחלה בנו אינו נכנס לבקרו דהא ליכא חיותא דמדיר: **אלא לשמואל דאמר כו' מאי שאל הוא**. דמותר ומ"ש בנו דאסור הא בעמידה ליכא הנאה כלל אלא ודאי בנכסי חולה אסורין על המבקר

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

למ.

אי בשנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו יושב גמי. דעומד מאי טעמא שרית ליה משום דמבקר מלוא דנפשיה עביד ונהי דחולה מתהני ממילא שרי וכיון שכן אפילו יושב גמי אית לך למישרי מהאי טעמא: ואי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפילו עומד לא.

שהרי נהנה בדריסת הרגל ומשום מלוא לית ליה לאתהגויי מאיסורא: דאפי' במקום שנוטלין שכר על הישיבה וכו'. ג"ל דה"פ דאיכא דוכתי שהחמירו על עמנן שלא ליטול שכר אפי' מישיבה אצ"פ שהוא מותר משום דמלות ביקור די לה בעמידה ואפ"ה כדי שלא יבאל ליטול שכר על העמידה החמירו על עמנן שלא ליטול שכר אף על הישיבה וזאתוּן מקומות בין עומד בין יושב שרי דישיבה גמי לדידהו מלוא אלא אפי' במקום שאין מחמירין על עמנן אפ"ה על העמידה לא שרי להו למשקל ומש"ה פסקי תנא ותני נכנס לבקרו עומד בכולהו דוכתי דמלוא קעביד ואידך ממילא מתהני אכל לא יושב בכולהו דוכתי דמקום שאין מחמירין על עמנן בישיבה ליכא מלוא וממלא חולה חייב בשכרו וכשאינו נוטל ממנו כלום נמלא מהנהו: ואי צעית אימא **כדאמר ר' שמעון בן אליקים**. לקמן בפרקין **(דף מב:)**. וה"ק דינא דמתניתין בכולהו דוכתי איתיה ואפילו במקום שאין נוטלין שכר לא על העמידה ולא על הישיבה ונהי דצההוא דוכתא מדינא בין עומד בין יושב שרי אפי' הכי גזרינן שמה ישהא בישיבה יותר מכדי הלורך ובכי האי גוונא בכולהו דוכתי לית

להו למעבד הכי בלא אגרא אכל בעמידה לא גזרינן שמה ישהא דכיון שאתה מלריכו לעמוד אית ליה היכירא משא"כ בזהיא דר"ש בן אליקים כמו שנפרש עלה דההיא בס"ד: **עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר**. וכ"ת א"כ אפי' עומד ליתסר משום דלא אדריה מן חיותיה כלומר דמסתמא חולה כי אדריה למבקר לא אדריה במילתא דלריכא ליה כי הכא שהחולה נהנה ממנו בביקורו. ואיכא נסחי דגירסי וכגון דלא אדריה מן חיותיה ולהך נסחא גמי לאו דבעי דלמר הכי בפירוש אלא דסתמא דמילתיה הכי איתא והכי מוכחא הך מיתבי דמייתי בסמוך: **מיסינא חלה הוא נכנס לבקרו כו'**. היינו דשאני בין הוא לבנו דחלה הוא נכנס לבקרו משום דמסתמא מן חיותיה לא אדריה וחלה בנו שואלו בשוק אכל אינו מותר ליכנס לביתו דאפשר דאפילו מן חיותיה דצריה אדריה. והא מוכחא דכי אמרינן מן חיותיה לא אדריה מסתמא הוא דלמר הכי אף על גב דלא פריש דאי צעינן דפריש אכתי קשיא לעולא מ"ש הוא ומ"ש בנו אי פריש בתרייהו שרי ואי לא פריש בתרייהו אסור אלא ודאי דסתמא עסקינן וסתם הוי כמפרש לגבי ידיה אכל לא לגבי דצריה: **אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מ"ש הוא ומ"ש בנו**. כלומר דלדרכה בזנו שרי טפי שאינו מודר ממנו ואי מודר גמי מבנו מ"ש הוא ומ"ש בנו בתרייהו אית לן למימר נכנס לבקרו עומד: **אמר לך**. שמואל אין ודאי דצרייפא מתוקמא בשנכסי חולה אסורין על המבקר דמודינא בטעמא דידך דמסתמא מחיותיה לא אדריה ואמינא גמי טפי מינך דאפילו מישיבה לא אדריה ומשום הכי לא מצינא לאוקמי מתניתין כדמוקמית לה דהיינו בנכסי חולה אסורין על המבקר דא"ה אפי' יושב גמי שרי דישיבה גמי דמבקר חיותיה דחולה הוא ולא אדריה: ולענין הלכה קיימא לן כשמואל דכיון דרבא מפרש מילתיה ואמר דמתני' דיקא ליה הכי הלכתא כוותיה הלכך בשנכסי חולה אסורין על

מתניתין

עין משפט
גר מצוה

למ א מיי פ"ו מהל' נדרים הל' ח סג לאין רמז טוש"ע י"ד ס"י רכא פט"ז ד:



תוספות

אפי' עומד. דקא מטהני מדריסת הרגל: במקום שנוטלין שכר על הישיבה. לך אסור לבקר בחנם אכל בעמידה לאין נוטלין שכר עליה מותר בחנם דמלוא קעביד: על העמידה לא בעי למשקל. כיון דמלוא הוא וס' לו לעשות בחנם. על הישיבה בעי למשקל ואסור לעשות לו בחנם: דלא אדריה מחיותיה. כלומר היינו טעמא דעמד אצ"ג דלדריה מן בימיה לא היה דעתו לאסור עליו וינוטל לכא כאן בשביל חיותו לבקרו: **אפשר** בעמידה. ולכך בישיבה לא הוי חיותא שאפשר למבקר להיות בעמידה: חלה בנו שואלו בשוק. דאסור ליכנס בזמיו [כיון שגזרינן] וס"ד דצרייפא מתפרשת כפ' דמתני': בשלמא לעולא גיחא. בשנכסי מבקר אסור ולבנו אסור אסוימיה דבנו אדריה אלא לשמואל כי הוי דלגזיה שרי בעמידה ה"נ בנו מותר בעמידה: פסקה. הדנר דמתני' בשנכסי מבקר אסור וצרייפא כשחלה אסור היה ליה לשנות התנא הבצרייפא בענין דמתניתין:



פירוש הרא"ש

אפי' יושב גמי. דהנחת כבוד לא חשיבא הנאה לאוסרה על החולה דמלוא קא עביד ואין החולה נהנה מדריסת הרגל אף על פי שלא נכנס להנחתו אלא לגיורא החולה ואין הנחת דריסה שלו אפ"ה דבר חימה הוא לאסור דריסה זו: ובמקום שנוטלין שכר על הישיבה. והוא עושה בחנם ומחל לו השכר ומהנהו: על העפירה לא בעי למשקל. דנראה כמזה מלות ביקור ועל (ידי) הישיבה הוא דבעי למשקל כי נוטל שכר טרחו ונטול מללכתו: **איבעית אימא** גזירה שבא ישרא בישיבה. ובשנכסי מבקר אסורין על החולה ואין נוטלין שכר לא על הישיבה ולא על העמידה ואם ישהא בישיבה איכא הנאה מרובה לחולה וא"ר ליתן שכר למי שישהה אלו כל כך: בשנכסי חולה אסורין על המבקר ולא אדריה מחיותיה. ולא היה דבעמו שלא יהנה ממנו דבגר שחיותו תלויה בו דהיינו ביקור חולה כי החולה נהנה מכל אדם המבקר אכל שאר חיי נפש בגון אכילה ושתיא אינו יכול לקבל ממנו: היינו דשאני בין הוא לבנו. דמחיות בנו אדריה: **ב"ש הוא וב"ש** דבנו לא יבקרנו מעומד הא מלוא קעביד וגם אין הנחתו אסורה על החולה: **מאי פסקא**. שדרך הבצרייפא לשנות בענין זה: ומהשנה בענין זה:

בנו.